

B

ba	ano (přisvědčuje vůli jiného), třebas
bá, nobá (M)	značí pohrdání
ba-ba	bud' - anebo
baba	buchta z kynutého těsta peč. na plechu; 2. pečivo pečené na "pobabu"; 3. stařena, bába; 4. zátka z hader k ucpání "dýmníku"
baba zaříkavá	zaříkávačka
babčica	kovadlinka "brúškařská"; 2. část "haklíku"
babčica	kovadlinka
babčica (B)	kovadlinka na naklepávání kos a srpů
baběna	viz "baba"
baběna (B)	stařenka, babička
babí zub	podběl
babička (B)	pečivo velikonoční (svěc. na Bílou sobotu)
babinec	kupka sena nebo shranané proschlé trávy (na B též "łapa, čapa, dłapa"); 2. úprava vlasů vdaných žen (též "obalenka")
babit'	vázat čepec; 2. pomáhat při porodu
babják	muž porodní báby
babka	porodní bába; 2. matice, do níž se zapíná "haklík"; 3. kovadlinka na naklepávání kos a srpů; 4. jitrocel větší; 5. stará žena
babka (M)	denár
babkování (B)	masopustní hra maškar "babkovníku"
babkovník (B)	chlapec na "fašanku" se šátkem "na babku"
babračka	namáhavá, zdlouhavá práce
babrat'	kazit
babrat' sa	hrabat, prohrabovat se (v něčem řídkém)
babržgat' (sa)	přehrabovat se nechutně v jídle (<i>Enem sa v máčce babržgál.</i>)
babsko	baba (pohrdlivě)
babský šturc	viz "rváč"
babúch (M)	koláč; 2. pekáč
babula, -ša	červená kráva s bílými skvrnami
babúlat', -lít' (sa)	motat si šátek kolem hlavy a krku
babuša	šátek vlněný velký, plachetka; 2. kráva
babušistá	červená s bílou hubou (o dobytku)
babúšit' (sa)	muchlat se (též "bachtať sa")
Babuška	Barborka
babúvka	pekáč kameninový na pečení bábovek
bacat'	bít (v dět. mluvě)
báčat'	bouchat
bacit' (sebu)	praštit (sebou)
báčnúť	udeřit, uhodit, praštit
bača (z rm.)	hospodář, správce salaše
bača starověrec	bača zachovávající staré zvyky a práva

bačenka	žena, která měla na starosti celý provoz kravského salaše - pastvu, dojení a výrobu másla (<i>častěji se však na Val. užívalo pojmu "dívka"</i>)
bačík	pastýř ovcí
báčit'	pozorovat (<i>Už to báčím.</i>)
bačovat'	pást; 2. chovat ovce; 3. hospodařit; 4. meškat (<i>Des doty bačováť.</i>)
bačovisko	salaš
bačůvka	nádoba vydlabaná z jednoho kusu dřeva, v níž se dělá bryzga; 2. bačova žena
bačuvka (F)	nádoba s odkapanou syrovátkou v níž se odlučuje sýrovina od syrovátky; 2. hospodyně na kravském salaši
badat'	pozorovat, tušit, chápat (<i>Badáť sem to.</i>)
bad'úrat'	usínat, být ospalý
bad'úrat' sa	zdát se
badyján	kozlík lékařský
bafat'	kouřit fajfku
baga	zbytky tabáku vyškrabané z dýmky; 2. "močka" v dýmce
bagán (B)	křupan (viz též "řupoň")
baganče, -čata	boty vojenské
bagda +	balvan
bagošit' +	mámit, balamutit
bagovat'	žvýkat tabák nebo "bagu"
bagún	vepř
bahénka (M)	mokřiny
bahníd (M)	jíva
bahnút'	bažit
bahúštačka	houpačka z ohnutých a svázaných vrbových větví
bahúštat' sa	houpat se v houpačce
bachala	viz "bachráč"
bachlat (Z)	mást, zpřeházet (<i>Všecko zbachlát.</i>)
bachor, -ro	bachor
bachorec (F)	bachor; 2. jedlík
bachory	vnitřnosti
bachořica	tlačinka (slovo "presbuřt" bylo neznámé)
bachráč, -roň	bachratý člověk, břicháč, boháč, pupkáč
bachraňa	žena břichatá, tlustá
bachratý	tlustý, břichatý (u Valachů v opovržení)
bachrmbolty	licousy
bachtat' sa	muchlat se (do šálu)
bachyňa	svině plemenná
bai, bait' (J)	ano, ovšem
baj, baj-i	také
báj, báj-že	samozřejmě
baja	báj(e); 2. výmysl, smyšlenka, bajka
bajásat' +	mluvit planě, nesmyslně, popleteně
bájat'	bájet

bajka	pohádka, smyšlenka
bajombák +	mince uherská
bajže	ba, baže
bajzem	šmahem
bakaný	ošklivý (v dět. mluvě)
bakeša, va-	bílá ovce; 2. ovce s černou obrubou kolem očí a huby
bakešistý	se světlou vlnou
bakula	polokoule, výduť, opuchlina
bakuňa	peněženka
baľ, bál	vál plátna
baľáchat'	mluvit nesmysly, nepravdy, žvástat
baľamuťa	švindlěř, ten kdo "baľamúťí"
baľamúťení	klam, lež, nepravda
baľamúťíť	klamat, obelhávat
baľáňat'	žvatlat
baľant (M)	svůdce, naváděč (ke zlému)
baľda	hůl silná, klacek; 2. balvan
baľda	hůl, klacek
baldryján	badyán
baľek	vál, štůček vybilého lněného plátna
baľeš	pečivo kynuté
baľfas	hlupák, prost'áček
baľiga, -cha	smyslenka, nepravda, lež, pomluva (<i>To sú enem také baľigy.</i>); 2. zmatek
baľigání	pomlouvání
baľigat'	dělat klepy
baľoha +	viz "baľiga"
baľón	míč
baľóny (B)	knedlíky švestkové z kynutého těsta
baľšán, -nek	máta (dlouholistá, kadeřavá, peprná)
baľúchaľa	lhář
baľúchat'	tvrdit nesmysly, mást (též "baľamúťíť")
baľúsy	vousy
baľván	balvan, kus kamene; 2. mračno kouře
baľvit' +	mluvit z cesty, mluvit nesmysly, nemluvit pravdu (<i>S tým je zle, už baľví! Proč baľví řečú?!</i>)
baľzamín	balzám
bambélat' (sa)	houpat se, pohupovat se
bambitka	pistole předovka (perkusní)
bambřlat' (sa)	houpat se, pohupovat se
bambulatý	buclatý
bambúšit'	vyvrhovat, kuchat (větší zvěř)
bambúšit' (sa)	viz "babúšit' (sa)"
baňa	viz "kozľub"
baňa	koule; 2. vosí hnízdo; 3. důl, kamenolom; 4. úder rukou, facka; 5. láhev kulatá velká; 6. velké množství (<i>Baňa chľapú.</i>)
baňa na věži	báň, kopule

Baňát	Baňát v Uhrách
báňat'	mohutně kouřit (z fajfky); 2. pohlavkovat
bančit'	utrácet
banda	kapela muzikantská; 2. tlupa, protispolečenská skupina osob; 3. skupina řezníků nakupující ovce v Uhrách
band'och (M)	břicho
bandorec (B)	břicho velké
bandur (F)	rohlík velký; 2. hadrová panenka
bandurovy notař (F)	pokoutní písař
bandúry (J)	cihly nepálené
baňka	kameninová baňka nad "kozľubem"; 2. láhev kameninová, "kubáč"; 3. skleněná koule; 4. vánoční ozdoba; 5. skleněná nádobka používaná v hospodě na konzumaci tvrdého alkoholu
baňkat'	navádět
bankocetla	bankovka, bankocetle (první papírové platidlo rak. měny v hodnotách 5, 10, 25, 50, 100, 500, 1000 zlatých)
banovat'	litovat (něčeho), želet
bantovat'	hlomozit, převracet s rachotem; 2. kuchtat; 3. slídově prohlížet, prohledávat
bár(s) co	cokoliv
bár(s) čí	číkoliv, kohokoliv
bár(s) de	kdekoliv
bár(s) do	kdokoliv
bár(s) dy	kdykoliv
bár(s) jak	jakkoliv
bár(s) jaký	jakýkoliv, lecjaký
bár(s) kemu	komukoliv, každému
bár(s) kerý	kterýkoliv, leckterý
bar, bars	ačkoli, třeba, též (<i>Bar je bohatá, přeca jí nechcu.</i>)
bar-	předpona leda- ("bardo, -co, -dy, -jak, -kemu" ap.)
bara	kaluž, louže ("hnojúvky"); 2. mokřina, močál
bára	nůše; 2. viz "baba" (NH)
barabizňa	chatrč
baran	beran; 2. špalek dřeva tažený za vozem jako brzda; 3. "nářitek" nesený jen za "tráčky" přehozené přes rameno; 4. hlupák
baráňat'	naléhat, přesvědčovat, nutit
baranci	beránci (ovečky)
baranec (R)	beran
baránek	okraj u pletených pracovních rukavic; 2. velikonoční pečivo svěcené na Bílou sobotu; 3. hoblík bednářský
baraní guláš	polévka ze skopového masa
baraní kule	kuřátka jarmuzová a zlatá (též "baraňúvky, kozí brada, jelení rožky")
baraní ocas	laskavec (květina)
baranica	beranice z ovčí kožešiny jednoduchá, bílá nebo černá
baranica černá	beranice z černých beránek (se zkroucenou srstí)

baranica se střapcem	beranice černá s černým hedvábným střapcem
baranica se šmukem	beranice vyšší, která měla vpředu ozdobu ze tří pentliček s přezkami a "ščičkami", zakončena byla červeným třapcem
baranina	maso z berana nebo ovce, skopovina; 2. pitomost
baranit'	rýpat se, prohrabávat se v něčem
baranit' (keho)	přemlouvat usilovně, vysvětlovat, hučet do někoho
barankář	obchodník se skopovým dobyt看em
baránkovat' sa	shlukovat se (o mráčkách na obloze)
baránky mn.	mraky drobné, bílé
barbora	basa
Barborka	Barbora
barcovat'	prohledávat, probírat něco
barevňa	barvírna
barevník	barvíř
barchét	látka hrubá bavlněná na rubu s vlasem
baroš	beran zdrobněle
bartolomský (M)	bartolomějský
baruška	stínka (korýš); 2. stonožka
barušky	kočičky, jehnědy (vrby nebo jívy)
barvičky	barvy dětské
barvínek	brčál, barvínek
barvíř pestrý	barvíř, který barvil více barvami než soukeník
barvit' (M)	natírat
barvútka	barva nevýrazná, bledost (<i>Nemá barvútky žádněj.</i>)
bařina	louže
bas	basa, kontrabas val. lid. kapel (tří nebo čtyřstrunný, vyrobený podomácku)
bas malý	basa malá, též "půlky" val. lid. kapel (tří nebo čtyřstrunný, vyrobený podomácku)
basa	kontrabas; 2. kláda k trestání provinilců (dělená s otvory pro ruce a nohy)
basoma terentete	nadávka maď. původu
basrman	vodník (též "besrman, hastrman"); 2. hračka (kolík s kamínkem)
bašák	tabák dýmkový (<i>druh pašovaný z Uher</i>)
baška	ovce, která již měla jehňata
bašta	pochoutka
baštit'	jíst
bát' sa	bát se
bat'a	strýc, hloupý dobrák
batěla +	bajka, pletka, povídačka
batina	čakan bačovský, ozdobně vyřezávaný
bat'kat'	přemlouvat, navádět (<i>koho</i>), nalhávat
bat'oh	batoh, nůše, nůše trávy, ranec
bat'úžek	ranec, uzel, raneček
batyk	viz "batina"
batyst	mul

bavit' sa	zdržovat se od práce
bavylna	bavlna
baže	ano, ba, samozřejmě, ovšem
baženka	chuť
bažica	mlsná ovce
bažik (Vi)	beran
bažit'	toužit, přát si, těšit se, prahnout, žebrať
bažit' sa	mít chuť (na něco dobrého)
baživost'	touha, žádostivost
bažka, -ža	ovce, ovečka mlsná, "bažná"
bažný	chtivý, lačný po něčem, mlsný, toužící, žádostivý
bé-cé	ani slovo (<i>Neřek ani bé-cé.</i>)
bebé	viz "bolinko"
beblat'	blábolit, mluvit přes nos (při rýmě), reptat
bebloň	usmrkanec
beč	pláč
bečák	dítě, které často pláče
bečat'	plakat, brečet (o dětech)
bečet'	bečet (o ovcích)
bečevný	pocházející z Bečvy (o vodě)
bečica	bečka malá; 2. soudek
bečica sypací	násypná nádoba
bečka	bečka; 2. sud ("bečka vína" = 10 věder = 400 mázů = 560 litrů; "bečka piva" = 4 vědra = 160 mázů = 225 litrů)
bečva	bečka
Bečva	Horní Bečva - Vsetínská, Dolní Bečva nyní Rožnovská; 2. na Valašsku řeka obecně
bečvář	bečkař, bednář (vyráběl větší výrobky z dubového dřeva, které měly železné obruče - bečky, sudy, kádě ap.)
Bečvjané	obyvatelé horních dědin (horních toků Bečvy)
Bečvy	Horní, Dolní a Prostřední Bečva
běda	neštěstí
běda réta!	běda! (<i>vyjadřuje bolest, smutek, hrůzu, zoufalství</i>)
běda rosto!	běda přeběda!
bědákat'	bědovat, naříkat, na "bědu" volat
bed'ar (F)	nadávká
bedlit'	dbát, hlídat, dávat pozor (bedlivě)
bednář	bednář (vyráběl dřevěné nádoby z měkkého - smrkového a borového dřeva), viz "bedno"
bednářské náčiní	nářadí pro bednářskou výrobu <i>hoblíky: "macek, baránek, uběrák, hladík, hlavník, cidič, příčinkář, karbovník, nádobkář" a dále "poříz rovný a křivý, útorník, brámovník, stahovák, sekáč, průboj, kovadlinka, palička, sedlík, hemerajz, prohlubník, křivák, skobla, kružidlo, mustry, míry"</i>
bedno	výrobky bednářské ("hrotky, díže, fasky, mosory, puténky, masnice, solnice, okříny, putyry" ap.)

bedno koz(ř)ubu	dno "koz(ř)ubu" s ochrannými znaky nebo nápisy
bedrunička	slunéčko sedmítečné
běhat'	běhat, pobíhat
běhat' sa	toužit po oplodnění (u dobytka)
během	rychle, ihned, úprkem
běhula	žena lehká, která běhá za "chlapy" (též "honcula")
běhún	vrchní otáčivý mlecí kámen; 2. velká ručička hodin; 3. čep v dolním prahu vrat stodoly; 4. zařízení v němž se dítě učí chodit
běhutý	tekoucí, proudící
bek, bekot	bečení , pláč (<i>pejor.</i>)
békaľa	křikloun
békat'	nadávat, křičet, řvát; 2. bečet (beran)
békat sa (Z)	sápat se (na koho)
béknút'	zařvat, zakřičet
běľaňa, -lica	bílá ovce
bělárňa	bělírna plátna, bělidlo
bělena	kořalka levná, "šedá" (<i>lih ředěný vodou</i>)
béleš, bá-	placek z kynutého těsta oboustranně pečený na tuku
belhóňat' sa (M)	belhat se
bělica	ovce celá bílá; 2. třešeň (druh)
běllice mn.	třešně světlé barvy
běličistý	bílý (o ovcích)
bělina	kopretina
belina, -nka	trocha, troška, trošinka, skoro nic (<i>Je teho belinka.</i>)
belinka	troška, špetka
bělka	houska (z bílé mouky)
bělohřivý	plavý, světlovlasý, albín
bělší	světlejší
bembek	hromotluk
bembela, bam-	nekňuba
benda (Z)	tlustý muž
bér	proso (drsnější odrůda)
Bereh, Berk	Javorníky (maďarský název)
berně	daně
berstva +	vrstva
berunka	beruška, slunéčko sedmítečné
besedář	besedník, návštěvník besed
beskyd	horský travnatý hřbet, spojující dva vrcholy
Beskydy	horská pásma Západních Karpat
bez	šeřík
bez odpěku	bez oddechu, neustále
bez paměti	omráčený
bez sebe	v mdlobách
bez síly	mdlý, zesláblý
běžat'	běžet
bezdomovec	kdo nemá domova
bezedník	tlusté střevo (z prasete)

bezekýř	bylina starček obecný
bezelži	opravdu
bezkyd	vrchol hory neporostlý
bezmatečný (M)	bez matky (u včel)
beznaboh	neznaboh
bezoblečený	svlečený z kabátu (nikoli z šatů)
bezočivý	závistivý, nepřející, bezohledný
bezod'ětý	neoblečený, nahý
bezpustný	rozpustilý
bezrozumný	nerozumný, hloupý
beztak	tak jako tak, všelijak
bezteho	bezpochyby, zajisté
bežuročitý	neočarovatelný
bibulka	house
bibza	míchanice, směs, nevzhledné jídlo
bičisko	hůl k biči
bidačit' sa	žít v bídě
bidélco	bidlo před pecí na sušení oděvů; 2. trámeček mezi podtrámníci
bidélco na bílení	rám na zavěšení běleného plátna
bidélec, -lce	bidélko
bidélko	základ v dutině brťového a klátového úlu
bidlo	tyč, žerd'
bídný	chudý, štíhlý, vyzáblý; 2. nezdravý, ubohý, špatný; 3. chudobný
biják	dolní část cepu; 2. rváč
bíjat', -jávat' (sa)	bít, tělesně trestat; 2. rvát (se), bít se (často)
bijatyka	bitka
bílá gořalka	líh s vodou
bílá húba (R)	ryzec pepřný
bílá řepa	tuřín (též "kvak, kvaka, kvačka")
bílá vyšívka (R)	vyšívka na rožnovských žen. krojích
bílák	odrůda brambor
bíle	bělmo (<i>Dívál sa na mňa enem tým bílým.</i>)
bilija	bída
bílit' (M)	malovat vápnem (dům zvnějšku)
bílko	bílek
bilunký	bílý, čistě bílý
bílý	bledý
bílý kořen	merlík všedobř ?
bimbasa	viz "ozembúch"
bir!	zvolání k uklidnění dojené ovce
bírat', -rávat'	brávat, brát občas
birčistý	mající krátkou, hustou vlnu
birecký	související s ovci "bírku"
birečka	vlna z ovci "bírek"
birečný	ovčí (z "bírky")
bírka	ovce (s krátkou vlnou a menší doživostí); 2. veš
bit' do kule	držet dohromady

bít sa	bít se, rvát se
bití	kování
bitý	kovany
biza	dýmka; 2. severní vítr
blabotať	blekotat
bladzavý	bezvládný tělem, mdlý (jako bláto)
blahovať	blahořečit (<i>komu</i>)
blahút	bláhovec, pošetilec
blajšift (z n.)	tužka
blákať	vykřikovat, řvát (též "škřékat")
blambélat'	kývat se; 2. zvonit plechovým ovčím zvonce
blana	blána
bláňat'	zvonit na poplach (nepravidelně); 2. toulat se
blaňavý	nosový (hlas, nota, řeč)
blantovať	hořet prudce plamenem
blatnica	lopata dřevěná s plochou hlavou pro manipulaci s hlínou v cihelnách
blato, -cko	bláto
blavajz (M)	tužka
blavúňat', -vúz-	štěkat
blavýžňat'	zuřivě štěkat
blažejská koleda	koleda učitelská a varhanická (3.2.)
blazg, -ga	rozbředlý sníh s blátem, řídké bláto
blazgačka	viz "blazg"
blazganica	deštivé počasí
blážgat' +	pršet (se sněhem), brodit se blátem; 2. žvanit
blazgo	velké bláto
bláznica	blázinec
bláznivý (M)	snadno se plašící
blbaňa	žena hloupá
blboň	hlupák
blčat'	plápolat, hořet velkým plamenem (z chvojí)
bled'ák	sukno světlemodré (mlynářské)
bledokvětovaný	modrotiskový
bledula	květina ?
bledý	světle modrý, blankytný
blém	člověk bledý, churavý
blemblat'	slintat
bleščit' +	dívat se, čumět
blevajs	tužka
blfkat'	poštěkávat; 2. nadávat
blikotat'	blikat
blinkat'	brnkat paličkami na cimbál
bliskat' (sa)	zablesknout (se) (<i>Bliská sa na čase. Řiť sa jí bliská.</i>)
bliskula	dívká, která ráda "háže očama" po chlapcích
bliščat' sa	lesknout se
bliščivý	třpytivý
blíž, -žej	blíže, blíž

blížit'	ubližovat (<i>Neblíž mu!</i>)
blizňáci, -ata	dvojčata; 2. píšťalka dvojí (z "jednoručky")
bližní (Vi)	bližší
blíkat'	zasvítit (nevýrazně), vyšlehovat plamenem
blíkat (B)	přebíhat, sem tam pobíhat
blíknút'	proletět, mihnout se
blíknút (B)	přeběhnout, vběhnout (<i>Blíknul přes potok. Blíkla zadkem k Francce.</i>)
blkotat'	plápolat, hořet plamínkem; 2. plkat (<i>Blkotál gdo ví co.</i>)
Blnica +	Bylnice
blombovat' (M)	plombovat
bloncat'	kymáčet se, pohupovat se; 2. potulovat se
bloščka, plo-	štěnice
blud	bludy; 2. bludný kámen nebo kořen (nesmíme jej překročit, jinak zabloudíme), kámen čarovný; 3. povětroň, meteorit
bludař	bezvěrec
bludica (Vi)	bludička
bludný kameň	viz "blud"
bludný kořeň	viz "blud"
blukat' (F)	viz "zblúkat"
bluma	odrůda švestek
bluskat'	pokukovat na někoho po očku (<i>Děvčice naň bluskaly.</i>)
blusknút'	mrsknout okem, "střelit" očima
blúšč	bíle kvetoucí květina
bluščet'	málo hořet, doutnat
blúščit'	hořet, svítit (slabým plamenem)
bluščit' sa	lesknout se, třpytit se
bluškvor (F)	puškvorec
blut'	zvracet, dávit, blít
blúznit'	mluvit z cesty, sdělovat vize; 2. tlachat, láteřit
blvoň	pes; 2. nadávka (blbec, blboun, hlupák), křikloun, mudrlant; 3. helvít
blyščavý	blyštivý, svítivý
bobača	žena strašící
bobák	bubák; 2. dukát
bobčit' (F)	mluvit marně
bobek	trus ovčí, kozí, kraličí
bobolusk	lusk bobu
bobošit' (sa)	divit se; 2. dovolávat se boha
bobrovat' (J)	potloukat se
bobrovat (Z)	padat dolů (<i>Bobrovát ze schodů.</i>)
bobřinec (F)	ovčí trus
bocán, -áň	čáp
bočit' sa	mračit se, zlobit se, dívat se bokem
bočnica	kapsa vnitřní u "bruncleku"; 2. boční prkno "hnojňáku"
bodaj	aby, kdyby
bodaj!	ať, nech, bodejt', kéž (<i>Bodaj by ťa hus kopl!</i>)

bodajzdrav!	bud' zdrav!, Bůh dej zdraví!
bogdál	viz "bocán"
Boh pomozí	pomáhej Pánbůh
boháčka	bohatá žena
bohákát'	naříkat, dovolávat se boha
bohoň	viz "bohón"
bohón	hodný čaroděj, léčitel, hadač, věštec, zaklínač (též "boh, bohoň, božec")
bohovaný (Z)	boží (<i>Celý bohovaný deň.</i>)
bohunemile	nemile Bohu
bohyňa	hodná čarodějka, zaklínačka, vědma, věštkyně, hadačka; 2. bylinkářka, kořenářka, lid. léčitelka
bochének (R)	houska
bojazlivec	strašpytel, bázlivec
bojazlivý	bázlivý, bojácny
bojkovica (B)	kabela zvěroklestičská
bok dědiny	mimo dědinu (<i>Cesta ide bok dědiny.</i>)
bokem	stranou
boky	obvodová, opracovaná část "kadlubu"
bolačka	bolák, podebraná zanícená rána (obv. na prstech)
boláchat'	žvástat
bolavé oči	oční choroby (lék - odvar chrpy, hadí sádlo)
bolavé uši	ušní choroby (lék - tlučený netřesk)
bolení břucha	bolest žaludku (lék - odvar zeměžluči)
bolení břucha	bolesti břicha (lék - odvar zeměžluči s heřmánkem)
bolení prsů	bolest na hrudi (lék - odvary z plícníku, řepičku, bukvic, dobromyslu, vřesu, jitrocele, nebo mazat psím sádlem)
bolení v krku	bolení v krku (lék - obklady psím sádlem, strouh. brambory, užit střelný prach s medem)
bolení žalúdka	bolest žaludku (lék - odvary ze zeměžluči, pelyňku, heřmánku)
bolení zubů	bolesti zubů (lék - slivovice, libeček, nakuřování vosími hnízdy)
bolhón	úročník bolhoj (bylina)
bolinko	bolák, poranění (v dět. řeči)
bolont (F)	mluvka
bombík	knoflík ozdobný, mosazný na "bruncleku"; 2. plod bramborového květu
bonk, po-	stůl pracovní (stolařský, truhlářský, kolářský)
bor	borovice
bor hedbávný	borovice vejmutovka
borák, -čisko	chudák, ubožák
borčúch (J)	nůše malá
borek (M)	borovice
borek (Z)	stromek nesený po upálení (utopení) Morany
borovica	borovice, sosna
borovička	jalovcová kořalka
borskuk	morous, zamračený člověk
borsuk (z p.)	jezevec; 2. lovec jezevců, léčitel jezevčím sádlem

borúchat'	rozbourávat, bořit
borytáš +	třapec na holínce
boří	mlází borové
bóří (B)	les borový
bořuta	neotesánek
bosek	úd pohlavní, řiť kančí (s tukem)
bosky	bos, na boso
bosora, -rka (z rm.)	divoženka, čarodějnice, ježibaba
bosorák	zlý čaroděj
bosorák	člověk, vysedávající dlouho do noci
bosorča	bosorčino děcko, které vyměnila v kolébce
bosorka	zlá čarodějnice (též "bosora, čaragaňa, megera, magara, čagara, stryga")
bosý	neokovaný (<i>Kůň si odbil podkovu a je bosý.</i>)
bot, botisko	bota (druhy: "úkladáky, šité na rám, flokované")
boty	boty kožené vysoké, boty mužské
boty okladové	boty z hrubé kůže "na oklad šité"
boty přezúvací	boty lehké na přezutí do místnosti
božacko	chudinka
božákat'	naříkat
bozat'	políbit (<i>vulg.</i>) (<i>Bozaj ňa v ...!</i>)
božátko	ubožátko
božec	věštec, hadač; 2. lid. léčitel, bylinkář
božekovat'	viz "božákat"
božemúj	viz "po'ábľo"
boží	užívá se v mnoha významech: "boží dar, boží milosti, boží muka, boží oko (důlek v pecnu), boží vůla, boží ráno, poledně, deň, týdeň, rok (ale ne noc)"; 2. opilý
boží dar	chléb
boží dřívce	boží dřevce, pelyněk brotan
boží milosti	koláčky z nudlového těsta, smažené
Boží tělo	červnový církevní svátek
božit' sa	boha se dovolávat; 2. přísahat
brabanský olej (M)	lék pro dobytek ?
brabec, -lec (M)	vrabec
brabc (Vi)	vrabec
bráč	zloděj
brada	brada; 2. věnec počesaného lnu (též "kočka nebo gracka")
bradávká [v/f]	bradavice
bradka	vybrání v dolní části ostří sekery
brajgl	vřava, hlomoz
brak	druh
bramór	mramor
brámovník	hoblík bednářský pro zhotovení úkosu dna
brání	v klátovém úlu vydlabaný svislý obdélníkový prostor pro dílo
bránka	polodveře venkovní; 2. branka zahradní; 3. letní dveře chlévové; 4. část hrabice

brant (z n.)	sněť, gangréna, infekční rozpad tkáně
brantál	hřeb asi 15 - 20 cm dlouhý, ručně kovaný
brány dřevěné	brány starého typu (souč.: "podbranky, deščice, klučky, klíny, řetázka")
branže (Vi)	sebranka
branzol	stélka
brat'	brát; 2. přibývat, brát na sebe
brat' krky	uřezávat hlavy při loupežnickém (svých vlastních druhů, aby nebyli poznáni)
brat' na sebe	tloustnout, přibývat (o dobytku)
brat' na vojnu	odvádět na vojnu
brat' od líca	mířit
brat' sa	chystat se k odchodu (domů), ubírat se, jít (pomalu); 2. mít se, chystat se (k práci, činnosti); 3. brát (do ruky); 4. ženit se
brat' sa doľu	připravovat se na smrt
brat' sa íť	chystat se k odchodu
brat'ka	slovenský podomní obchodník
bratranča	syn otcova nebo matčina bratrance (Oni sú bratrančata.) (též "pobratranča")
bratrové!	přátelé! (ale: milí bratři)
brávek	kanec vyřezaný
bravenčí kopanec	mraveniště
bravenec, -ble-	mravenec
bravenišče	mraveniště
brázdiť	rovnat pole pomocí bran
braziliánský	brazilský
brblat'	reptat, nadávat, odmouvat (<i>nesrozumitelně skrz zuby</i>)
brblat' si	mluvit sám se sebou
brbolec	hrbolek (masitý výrůstek na těle)
brce	rozporka, brdce, souč. vah na voze
brco	vahadlo malé (součást "hákoviska")
brča	bručoun
brčat'	bručet, zlobit se, hubovat, domlouvat
brdisko	svah strmý
brdo	poleno, které ztěžuje ovci volné pobíhání
brdo, -dce	paprsek s brdovými listy na ručním stavu
brdúc!	žďuch!
brdúcnúť	zhroudit se (s hřmotem); 2. bouchnout
brebencovat'	brebentit
brebentit'	brebtat, mluvit cizí řečí
breberuša, -ška	veš
breberyja	kořalka žitná
brek	pláč
brent'ák	líh denaturovaný
brézle	strouhanka
brhel	brhlík (pták)

brchat' sa	sebrat se, uzdravit se, vzpamatovat se, probírat se (ze spánku, škody, nemoci)
brinérky (M)	obuv ženská
brkač	píšťalka z brka
brkání	zmatečné poletování
brkat'	poletovat neuměle, poplašně (<i>Ptáci brčů v kleci a dyš sa učijá létať.</i>)
brkat' sa	říhat se
brknút'	utéci, ufrknout, uletět, vzletět
brko	brk; 2. pero na psaní
brkotat'	mluvit rychle a nesrozumitelně
brla	berla
brlina	kmínek stromu kulatý neotesaný; 2. tyč neoloupaná z kůry
brliny mn.	tyče dřev. neoprac. na ohrady, podlahy a můstky
brlka	krátká válcovitá kladka, začepovaná příčně do okraje násady lopaty, ráče, vidlí ap.
brlomat'	brblat, reptat, bručet; nejasně mluvit
brlý	rychlý, hbitý
brmolec	bambule; 2. opuchlina malá
brňastěť	brnět (<i>Hlava ně brňastí.</i>); 2. šedivět
brňat'	poletovat, přeletovat (<i>Muchy brňaty na slunéčku.</i>)
brňavý	červenočerný (kočka); 2. ten kdo v řeči okolkuje
brňavý	zjančený, prchlý, přelétavý
brnčat'	brnět
brněť	brblat, vyčítat
brodit'	přecházet, brodit vodou (<i>Dyš ho zhlédla, brzo by jí byly paty rozprávjať a smích jí tak v očoch brodíť.</i>)
broskyňa	broskev
brová kaša	viz "brovár"
brovár	kaše prosná z "béru"
brozg	poupata na stromech před rozkvětem
brstevník	vrstevník, současník stejné generace
bršený (Z)	naplněný a zalitý voskem (plást medu)
bršlica	bršlice (plevel)
brť	úl stromový, plást medu
brťařit'	včelařit postaru
brtník	včelař; 2. medvěd hnědý
bruclek	viz "brunclek"
bruda	smetana, vzniklá při vaření žinčice
brúk	brouk
brunclek	vesta soukenná k muž. kroji (červená, tmavěfialová)
Brúnov +	Brumov
brúnovský	brumovský
brusací	brusný
brusák	brousek, kámen obrušovací "brúskařský"
brsucukr (B)	cukrová hmota ("kačení mydlo")
brúsek	brousek

brusinky (Z)	borůvky
brúsiť	brousit
brutvan	plech na pečení, pekáč
brutvanica	koláč z řídkého kynutého těsta pečený na plechu
brúzat' (sa)	brouzat (se), brodit se vodou
brúzat' sa	babrat se, špinit se (v čem)
brveno	poleno, část rozřezaného kmene
brvno (Z)	břevno
bryča (Vi)	bryčka
bryga (z rm.)	dřevěná tyč (na ohradě), žerd'
bryja	polévka ovocná (z jablek a hrušek); 2. marmeláda z rozvařeného ovoce (B); 3. rozvažené trnky na řídco (též "lízačka")
brykule mn.	schválnosti, těžkosti
brykyš +	sukno flanderské červené
bryndáček, žgry-	náprsníček
brynérky	boty vyšší šněrovací
brynza (z rm.)	sýr pepřený vzniklý z "hrudkového syra" <i>Rozmělněný, nasolený se napěchoval do "fasky", kde uzrál a za několik dnů dostal charakteristickou říznou chuť. Pro delší uschování se pěchoval do "putyry", zakryl křenovým listem (někde javorovým), lněnou tkaninou a "dénkem", které se zatížilo.</i>
brynzoch	ten, kdo na salaši připravuje brynzu
brytka	marmeláda z hrušek a švestek
bryzgat', brú-	špinit se, babrat se; 2. tlachat (<i>Ten bryždže!</i>); 3. odprýskávat
bryzula	dřevo brazilské barvivé; 2. barvivo
bržd'alka	žinčice čerstvá, teplá
brze (R,J)	brzo
brzglý	nakyslý (o mléku)
brzgnút'	srážet se (o mléku)
bržlica (F)	brzlík
brzo	téměř, téměř tak, téměř tolik, skoro tolik
brzo nikdy	skoro nikdy
břak	šterk drobný; 2. druh; 3. jeřáb; 4. brak
břaňat'	třískat, řinčet, břinkat, chřestit řetězem; 2. hrát na hudební nástroj (hlučně)
břančat'	břinkat, břinčet; 2. pronikavě bečet
břanět' (R)	řinčet, rachotit
břaňk, -něk	říz
břask	skřek, křik
břazič (M)	březičí
břazula	kráva barvy břízy
Břeclava	Břeclav
břéct'	brodit se
břed, -disko	vřed
břemének	nůše
břemeno (R)	nůše (klestí, trávy)

břen	mřenka (ryba)
břésknút'	vřísknout
břest	jilm
břet' (M)	???
břež	břízoví, březový háj
březa	bříza
březa-hrab	březové proutí
březák	hřib kozák březový
březak (F)	březový prut
břeží	břízoví
březica	břeží kráva; 2. mladá břízka
březič (M)	březičí
březina	březový hájek
březistá	břeží
březovec	březové koště
březovka	březová voda (z navrtané břízy)
březula	jméno krávy
březula (F)	vřes
březúvka [v/f]	míza z břízy, březová voda
břídla, -lica	břidlice
břila	břidlice, kamenná deska, kámen plochý; 2. drtidlo soli na salaši; 3. plochý kámen položený na "sopúchu"
břím	modřín
břínat'	řinčet
břinčat', břan-	řinčet (rozbitým sklem)
břinčit', -knút'	udeřit
břinět'	strašit
břínk, břaňk	zvuk kovu
břinkanec	facka, políček
břínkat'	hrát na cimbál; 2. bít po tváři
břínknút'	praštit, uhodit
břínkotat' (R)	břinčet
břítelnica (Z)	slepýš
břitký	polotuhý, mazlavý
břížek, -éžek	břeh, svah, stráň (krátký)
břuch	břicho
břuchál	břicháč
břuchaňa	pila břichatka
břucho	břicho
břúša	bříško
bubáča	strašidlo, strašák
bubačit'	strašit
búbela	bubák
bublák	holub
bublŏtat'	bublat, kapat
bucnúť si	lehnout si (v dět. mluvě)
bučák, -ček	buk, bukový špalek

bučí, -čáčí	hustý bukový porost (mladý)
bučina (B)	les bukový
bučník	les bukový
bud'a	přechodník nesklonný (<i>Bud'a malým, sem sa nadělál.</i>)
bud'ačka (R)	buzení děvčat (při "šmigrustu")
búdka	strážní stanoviště "vartěru"; 2. přístavek pro personál obsluhující pilu valašku; 3. záchod
budovat' sa	stavět si
budovat' si	pořizovat si
budúci	budoucí
budúcně	příště
budunek	budova
Búh	užívá se v mnoha spojeních ("do Boha" - hojnost; "z Boha člověk" - velmi hodný; "na ty (z)bohy" - na štěstí)
búch!	bouch!, bouchnutí
búchaná sláma	sláma ručně mláčená
búchanec	rána rukou do zad
búchat' (sa)	bít se v prsa; 2. bouchat
búchavý větr	nárazový vítr
buchetka	žemle z žitné mouky pečená v peci
búchnúť	bouchnout, praštit (<i>Búch!</i>)
búchnutý měchem	přihlouplý, praštěný pytlím
búchořica	bouchoř, plod švestky znetvořený
buchta	bábovka
buchýc!	prásk!
buják	býk
bújat' (si)	bujet, bujně růst; 2. hořet velkým plamenem; 3. být bujným, hýřit, dovádět, vyvádět (<i>Bújal si v hospodě.</i>)
bujnica	jahoda tvrdá
bukotat'	plápolat
bukový hlas	znělý, plný hlas; bas
bukša	kovová vložka v "hlavě" kola
bukva, -kev	bukvice
bukvica	bukvice lékařská
bulavý	tlustý, plný, nadutý
bumbat'	pít (jako dítě)
buntovat'	bouřit, popouzet, pobuřovat; 2. navádět
buračka	směs bílé a černé vlny (netříděná vlna)
búrat'	bořit, bourat
burčák	víno z jablek nebo hrušek
burda	člověk hřmotný, křikloun
burgyň, -ňa	krmná řepa; 2. řepa cukrovka
burnus	kabát dlouhý zimní, vespod rozšířený (" <i>burnusy</i> " byly melírované, s bílou vlněnou podšívkou, nikoli " <i>buré jako župice</i> ")
buroč (B)	býk
burý	šedohnědý (vyrobený z vlny strakatých ovcí)

burýš	kabát "burý"
búření	bouřka
buřina	býlí, plevel
búřit'	bouřit, hřmět; 2. tlouci, bouchat (na dveře)
búřit' koty	mrskat nohama (u zhasínající zvěře)
buřt	vuřt, salám
bustina (R)	nádoba dřev. dlabaná, tvaru škopku
bušák	oheň prudký, mohutný
bútor, -ra	člověk hřmotný, rváč
buz (F)	hrudka sýra čerstvého
buzerovat'	šikanovat
byblija	bible
býča	býček
býčák	bič na býky; 2. býkovec
býl	lodyha
býlí	plevel
byskup	biskup; 2. kloaka drůbeže
bystrý	rychlý, pohyblivý (<i>Byla bystrá tajak křepélka.</i>)
bystříčka (B)	švestka (druh)
byt	doba, čas (<i>Za starých bytů.</i>)
byt'	být
byt' (g)desi	být někde
byt' (s kým)	setkat se (<i>Včera sem s ním byl.</i>)
byt' baba	být bojácný
byt' bosky	být ještě nedospělý
byt' co k čem	stát za něco
byt' čučno	být smutno
byt' dobrý	sejít se (<i>Bude ti ešče dobrý.</i>)
byt' doma	vzpamatovat se, vzpomenout si
byt' haňba	stydět se (<i>Bylo ju haňba.</i>)
byt' hanbjěj	zastydět se
byt' hned' doma	rychle pochopit
byt' jak bzdina	slabý (<i>Chlap jak bzdina.</i>)
byt' k sobě	mít někoho rád, vážit si
byt' líno	lenošit, zahálet
byt' mu	jmenovat se
byt' na (ve) vině	být vinen
byt' na nevízce	nevědět si rady
byt' na pomoci	pomáhat
byt' na prójítú	ujít, být na ubytí
byt' na příku	přít se, hádat se, nesnášet se
byt' na rozvaze	být nerozhodný, váhat
byt' na svém chlebě	mít vlastní živnost, obživu
byt' na téj (tem)	domnívat se, být rozhodnutý
byt' na úchytku	být potřebný, všemi zvaný
byt' na vidíku	být zřejmé, být vidět
byt' osožný	mít prospěch z něčeho

byť po chuti	být vhod
byť při síle	ještě nedozrálý (obilí, ovoce, brambory)
byť sůcí	být schopen; být s to
byť svojěj mysli	být svéhlavý
byť škodný	způsobit si ztrátu (útratou, ošizením)
byť tam bytem	neustále
byť třebný	potřebovat
byť tupo	být smutno
byť v chybě	chybovat, mýlit se
byť v jedno	mít někoho rád, vážit si
byť v nos	být vhod
byť v penězoch	mít dobrou cenu (<i>Obilé je v penězoch.</i>)
byť v ráži	být rozzlobený, rozdováděný
byť vředem zaťatý	mít křeče, záchvat padoucnice
byť z rodiny	být z přízně, spřízněný, příbuzný
byť zapsaný	být známý pro své vlastnosti
byť zlý	zlobit se, zuřit
byť zlý (na keho)	hněvat se, mít zlost (na někoho)
bytelně	stále
bytelný	mohutný, pevný, trvalý, stálý
bytem	stále, neustále (<i>Bytem v hospodě sedí.</i>)
bytovat'	pobývat
bývání	bydlení
bývat'	bydle (<i>Bývá v komoře.</i>)
bývat' (s kým)	setkávat se (<i>Málody s ním bývám.</i>)
bzdina	drobnost; 2. nedochůdče; 3. prd
bzdinec	prd
bzdit', -dět'	pšoukat potichu
bzd'och	ten kdo "bzdí"
bzíkat'	poletovat zbrkle, pobíhat z místa na místo
bžúňat' si	naparovat se
bžúňat', -nět'	bzučet